

DIDAKTICKÉ ZÁSADY

PRINCÍPY VÝUČBY

DOC. DR. V. CABANOVÁ, PHD.

Didaktické princípy/ zásady

- Zásada je pravidlo, ktorým by sa mal riadiť učiteľ pokiaľ chce dosiahnuť vyučovacie ciele a pokiaľ chce aby výsledky učenia sa žiakov boli efektívne.
- Princípy vznikli vďaka skúsenostiam učiteľov, ktorí zovšeobecnilo to, čo sa im vo výučbe zdalo efektívne a vďaka týmto skúsenostiam sa učelia nemusia dopúšťať chýb
- Didaktické princípy hovoria učiteľom, ako sa najlepšie dá dosiahnuť cieľ
- Analytická didaktika- Komenský – vymedzil a opísal 160 zásad/ princíпов

ZÁKLADNE PRINCÍPY

1) VEDECKOSŤ

- Všetko poznanie, ktoré učiteľ žiakom predáva by malo byť aktuálne, podložené o vedecké skúmanie,
- Učiteľ ~~nemôže predkladať neplatné, nepresné informácie, dokonca ani vtedy keď sú uvedené v učebniciach~~,
- vedecká aktuálnosť by sa mala týkať jednotlivých pojmov, termínov

2) UVEDOMELOSŤ

- Vyžaduje aktivitu, kedy sa žiaci stávajú súčasťou procesu učenia,
- Dôležité je aby pochopili zmysel, prečo sa to učia
- Žiaci by mali byť motivovaní,
- Učiteľ by nemal v žiakoch vyvolávať strach, nemal by ich neustále kontrolovať (strata samostatnosti), upozorňovať na ich chyby
- Pre naplnenie je dôležité dávať spätnú väzbu, nech žiak vidí pokroky

• 3) NÁZORNOST'

- Pokladá sa za klasickú požiadavku na vyučovanie,
- Ide o priblíženie konkrétneho učivá

- Komenský zastáva názor, aby viacerými zmyslami bolo vnímané učivo- Zlaté didaktické pravidlo
- Pozorovanie- učenie pozorovaním je veľmi efektívne, ale väčšinou pri učení žiak používa sluch
- Dôležité je premýšľať o adekvátnosti pomôcok, dôležitý je výber a časové zaradenie. Žiaci viac vnímajú pomôcky ako to čo hovorí učiteľ

4.) PRIMERANOSŤ

- Záleží na veku žiakov, ich schopnostiach , záujmov
 - ide o rešpektovanie individuálnych vlastností
-
- Dôležitá je voľba učiva primeraného schopnostiam žiaka
 - Nebýva moc uplatňovaná lebo učiteľ pracuje s veľkým kolektívom, kde mu chýbajú diagnostické nástroje,
 - kompetencie zistiť kto čo potrebuje,
 - časové obmedzenie

5.) SÚSTAVNOSŤ A SYSTEMATICKOSŤ

- Sústavnosť = nestálosť - byť v kontakte s učivom pravidelne , veľký význam pre trvácnosť a vôbec pochopenie

- Sústavnosť = systematickosť - učivo je usporiadané do didaktického systému
- Postupujeme od jednoduchého ku zložitému,
 - od konkrétneho k abstraktnému,
 - učivo by malo mať logickú postupnosť , žiaci by mali chápať príčinu a následok
- Sústavnosť by mala byť aj pri opakovaní učivá

- **6.) TRVÁCNOŠŤ**

- Týka sa zapamätania učivá , osvojenie si vedomostí tak, aby boli použiteľné v ďalších životných situáciách.
- Treba rešpektovať psychologické zákonitosti učenia - pracovať so zapamätávaním, ako ovplyvniť, aby si žiak čo najviac zapamätal
- Rovnako aj ako ovplyvniť, aby žiak nezabudol na to, čo sa naučil

- **7.) AKTÍVNOSŤ**

- Výstupy z vlastnej činnosti žiakov,
- nové poučenie vďaka vlastnému objavovaniu a nadobudnutým skúsenostiam,
- Čím viac je učiteľ aktívny , tým môžu mať menší podiel žiaci na práci. Učiteľ by svojou aktivitou nemal prevažovať aktivitu žiakov
- Prenechávanie určitej slobody pri riešení problémov

8) CIEĽAVEDOMOSŤ

- Je treba stanoviť konečné ciele
- Cieľ musí byť vysvetlený a zdôvodnený vychovávanému jedincovi
- Pedagóg musí dopredu vedieť, čo chce vo výchove dosiahnuť
- Dôležitá je situácia

9) EMOCIONÁLNOŠŤ

- Pedagóg by mal navodiť radostnú atmosféru, aby u vychovávaného vytvoril adekvátne city
- Správna atmosféra zvyšuje výkon, zlepšuje výsledky práce
- Výchovný vzdelávací proces by mal byť pútavý a zaujímavý

10) JEDNOTNOSŤ VÝCHOVNÉHO PÔSOBENIA

- Ide o spoluprácu medzi žiakmi, rodičmi, učiteľmi, organizáciami a inštitúciami
-
- Je dôležité zachovať si úctu, rešpekt a toleranciu
 - Nezhody môžu navodiť problémy vo výchove

ĎALŠIE ZÁSADY / PRINCÍPY

- **PRINCÍP SPOJENIA ŠKOLY SO ŽIVOTOM**

Je potrebné vytvárať súvislosti medzi výchovným pôsobením a životnou realitou. Ide o spojenie teórie s praxou. Žiak by mal chápať zmysel získaných poznatkov a mal by byť schopný tieto poznatky využiť aj v praxi.

- **PRINCÍP ÚCTY KU KAŽDÉMU ČLOVEKU**

Je nutné pristupovať ku každému človeku rovnako bez rozdielu s vážnosťou a s úctou. Je nutné si ho vážiť, pomáhať mu a dôverovať mu. Je treba viesť každého k sebaúcte a sebadôvere.

APLIKÁCIA PRINCÍPOV

- Pedagogické princípy sa uplatňujú v celom výchovno-vzdelávacom procese
- **1) Koncipovanie a plánovanie** výchovno-vzdelávacieho procesu je východiskovou oblasťou pre uplatnenie princíпов cieľavedomosti, systematickosti, aktívnosti, názornosti, uvedomelosti a trvalosti. Práca v ktorejkoľvek výchovno-vzdelávacej inštitúcii by nebola mysliteľná , keby sme nebrali ohľad na uvedené kľúčové princípy

Organizačné , materiálne a personálne zabezpečenie

výchovno-vzdelávacieho procesu.

Každý z princípov má svoj odraz v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu, v jeho materiálnom zabezpečení a v personálnom zabezpečení.

Dobrý pedagóg spojuje výchovu s potrebami života , je cieľavedomý.

- 3) Samostatný výchovno-vzdelávací proces.

Samostatný výchovno-vzdelávací proces nie je ľahká práca. Očakáva kvalitnú prípravu a skúsenosti , avšak rešpektovanie základných pedagogický princípov dáva pedagógovi pomernú záruku úspechu. Pedagogické princípy sú zároveň nástrojom objektívneho posúdenia výchovno-vzdelávacieho procesu.

-
- Pri posudzovaní a hodnotení si kladieme otázku, nakoľko je daná činnosť cieľavedomá , nakoľko si pedagógovia a vychovávaný uvedomuje ciele svojho snaženia a nakoľko je táto činnosť systematická aktivizujúca, uvedomelá a primeraná.
 - Otázky smerujúce k týmto kategóriám by si mal pravidelne klásť každý pedagóg , riaditeľ , inšpektor a ďalší pracovníci vo výchovno-vzdelávacom procese.

- **Kontrolné otázky**

- V ktorom princípe je dôležitý vek žiakov, ich záujmy a schopnosti?
- Vymenujte aspoň 3 princípy
- Názov diela Komenského plus koľko zásad v knihe opísal
- Čo je princíp/ zásada?
- Opíšte princíp aktívnosti